

Cultureel Erfgoed

Plan van Aanpak

1. INHOUDELIJK

1.1 Aanleiding en probleemstelling

In juni 2024 besprak de gemeenteraad van Overbetuwe het thema cultureel erfgoed. Uit deze bijeenkomst bleek een sterke behoefte om in kaart te brengen wat cultureel erfgoed voor Overbetuwe kan betekenen. Deze wens is onderstreept door een brief van verschillende historische verenigingen aan de gemeenteraad. De voorgestelde inventarisatie past bij de Omgevingswet die vraagt om erfgoed meer in samenhang te bezien. Het voornemen om de registratie van cultureel erfgoed op orde te brengen, is tevens opgenomen in het coalitieprogramma.

1.2 Doelstelling

Een integraal beeld van bestaande/bekende gegevens omtrent cultureel erfgoed en een advies over mogelijke vervolgstappen.

- Inventarisatie van reeds bekende informatie en beleidsstukken, inclusief verbinding en overlap tussen verschillende beleidsgebieden.
- Voorstel mogelijke vervolgstappen, advies en kansanalyse.

1.3 Resultaat

Minimaal voldoen aan de wettelijke eis die voortvloeit uit invoering van de omgevingswet door:

- Inventarisatie cultureel erfgoed;
- Waardering door bureau en/of opstellen afwegingskader;
- Advies vervolgproces.

Inventarisatie en waardering wordt in de vorm van een rapport aangeleverd. Advies over vervolgproces wordt vormgegeven in de vorm van een memo of notitie.

1.4 Afbakening

We baseren ons op het begrippenkader dat de Omgevingswet hanteert voor cultureel erfgoed:

- Monumenten;
- Archeologische monumenten;
- Stads- en dorpsgezichten;
- Cultuurlandschappen;
- Roerend en immaterieel erfgoed;

De Omgevingswet definieert ook werelderfgoed: “*op het grondgebied van Nederland gelegen cultureel en natuurlijk erfgoed dat op grond van het werelderfgoedverdrag is opgenomen in de Lijst van het Werelderfgoed*”. In Overbetuwe betreft dat de Neder-Germaanse Limes: met daarin o.a. de Romeinse tempels onder de Grote Kerk in Elst. We verwijzen hiernaar en brengen de onderlinge verbanden en consequenties in beeld.

De opdracht is beperkt tot inventarisatie en waardering van het cultureel erfgoed in Overbetuwe. Ook wordt advies gevraagd hoe in een volgende fase te komen naar een (uitvoerings)programma. Daarbij wordt beschreven wat de rolgeving en mogelijke inzet (uitvoerend, financieel, communicatief of juridisch) kan zijn. Regels voor bescherming van ons cultureel erfgoed komen in ons omgevingsplan. De wettelijke basis hiervoor vormt artikel 5.130 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

In het kader van de omgevingswet is het goed om breder te kijken dan onze wettelijke taken in het kader van bescherming en behoud. Cultureel erfgoed belangrijk is als identiteitsdrager en vandaar behelst deze opdracht ook handvatten voor ontwikkeling en stimulering in vervolgstappen.

1.5 Relaties

Erfgoed is van belang voor de identiteit van Overbetuwe. Daarom is bij de inventarisatie afstemming nodig met actualisatie van de 'Omgevingsvisie Overbetuwe 2040' waar aanscherping van de identiteit is geagendeerd voor aanscherping/actualisatie (zoals benoemd in de Omgevingsagenda).

In het Omgevingsplan dienen waarden zoals erfgoed beschermd te worden. Afstemming met het opstellen van het Omgevingsplan is dan ook voorzien.

1.6 Maatschappelijk effect

Als gemeente willen we scherper zicht krijgen op de kansen die cultureel erfgoed biedt, bijvoorbeeld voor identiteitsontwikkeling, behoud en versterking van kwaliteit. Het belang van cultureel erfgoed in relatie tot ruimtelijke projecten moet op basis van gedegen informatie goed kunnen worden afgewogen.

2. HOE?

2.1. Aanpak

De inventarisatie en waardering vindt plaats door een extern adviesbureau, te selecteren via een meervoudig onderhandse aanbesteding (conform inkoopbeleid). Als aanspreekpunt voor het bureau is er een gemeentelijk coördinator, die tevens voorzitter is van een interne werkgroep. Zie ook 2.5.

2.2. Planning

- September 2024: Afstemming ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever
- November 2024: Vaststellen opdracht, doorlopen inkoopproces
- December 2024: Gunnen opdracht
- Januari 2025: Start inventarisatie
- Mei 2025: Oplevering inventarisatie & advies vervolgproces
- Juni 2025: Bestuurlijke behandeling, informeren raad en stakeholders

2.3. Organisatie

Binnen de gemeentelijke organisatie is cultureel erfgoed versnipperd ondergebracht bij verschillende afdelingen. Hoewel dit de potentie geeft om alle facetten van het erfgoed optimaal te benutten, werpt het ook obstakels op. Er is daarom een werkgroep cultureel erfgoed ingericht, die zich bezighoudt met de integrale aansluiting tussen de verschillende onderdelen. De voorzitter van deze werkgroep is de adviseur cultureel erfgoed, kunst en cultuur. Zij schakelt met portefeuillehouder als bestuurlijk opdrachtgever en de teammanager Beleid Fysiek als ambtelijk opdrachtgever.

2.4. Budget

De volgende externe kosten zijn geraamd:

- Opdracht inventarisatie en advies € 60.000

Op kostenplaats Erfgoed (25501020) is € 120.000 beschikbaar in 2025. Budgethouder is belegd bij Team Beleid Sociaal (TBS), de budgetadviseur maakt deel uit van TBS.

2.5. Capaciteit

• Projectregisseur:	150 uur
• Adviseurs groen/recreatie, landschap, archeologie/monumenten, kunst/cultuur/erfgoed	200 uur (50 pp)
• Adviseur Omgevingsvisie	25 uur
• Communicatieadviseur	15 uur
• <i>Totaal</i>	<i>390 uur</i>

Inventariseren en waarderen van al het erfgoed vraagt (zowel kwantitatief als kwalitatief) inzet van extern adviseurs. Dit is in ieder geval een adviesbureau erfgoed.

2.6. Communicatie en participatie

De inventarisatie dient herkend te worden door betrokken organisaties die zich (professioneel of vrijwillig) bezighouden met cultureel erfgoed. Dit zijn respectievelijk medeoverheden (buurgemeenten en provincie) en zogenaamde erfgoedgemeenschappen (zoals de historische kringen).

Wij zien de nu volgende betrokken stakeholders:

- Overheden: Neder-Betuwe, Lingewaard, Arnhem, Nijmegen, Groene Metropoolregio en provincie Gelderland.
- Erfgoedgemeenschappen zoals o.a. de Historische Kringen.

2.7. Evaluatie

Op basis van het uitgebrachte advies en de informatie die tijdens deze inventarisatie is verzameld, kunnen we pro-actief aan de slag met het ten volle benutten van de kansen van cultureel erfgoed in onze gemeente. Ook het gebruik maken van reeds bekende informatie en beleidsstukken én advisering door de erfgoedgemeenschappen draagt hieraan bij.

2.8. Risico's

De inventarisatie van cultureel erfgoed brengt in deze fase geen specifieke risico's mee.

Bestuurlijk opdrachtgever:	Evert Westerbeek (portefeuillehouder cultureel erfgoed)
Ambtelijk opdrachtgever:	Albert Thijssen (teammanager beleid fysiek)
Coördinator:	Rosalie van Oorschot (beleidsadviseur cultureel erfgoed, kunst en cultuur)